

‘IZANY FIJALIANA IZANY DIA

MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA’

NY TOLONA HO AN’NY ZON’OLONOMBELONA
ATAON’NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY
FIOVAN’NY TOETRANDRO ANY ATSIMON’I MADAGASIKARA

AMNESTY
INTERNATIONAL

Amnesty International dia fikambanana misy olona 10 tapitrisa mihetsika mba haneho ny maha-olombelona ao amin'ny tsirairay ary miady ho amin'ny fiovana mba hahafahan'ny rehetra mihaina ny zon'olombelona.

Ny vinanay dia tontolo iray izay manaja ny lalàna iraisam-pirenena, manatanteraka ny teny natao, ary miantsoroka andraikitra ireo izay manana fahefana.

Tsy miankina amin'ny fitondram-panjakana, ideôlôjia pôlitika, tombontsoa ara-toekarena na fivavahana izahay, ary ny ankamaroan'ny famatsiam-bola dia avy amin'ny mpikambana sy ny fanomezana avy amin'ny tsirairay.

Mino izahay fa amin'ny alalan'ny firaisankina sy fiantrana amin'ny olona manerana izao tontolo izao dia afaka manova ny fiarahamonintsika ho amin'ny tsara kokoa.

© Amnesty International 2025

Raha tsy voalaza manokana, ny votoaty ao anatin'ity antontan-taratasy ity dia manana fahazoan-dalana

Creative Commons (fanononana, tsy ara-barotra, tsy misy fanovàna, iraisam-pirenena 4.0).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Raha mila fanazavana fanampiny dia tsidiho ny pejy fahazoan-dalana ao amin'ny tranokalanay:
www.amnesty.org

Raha misy votoaty an'ny tompon'ny zon-kitana hafa ankoatra an'i Amnesty International, dia **tsy voakasiky ny fahazoan-dalana Creative Commons** izany votoaty izany.

Navoaka voalohany tamin'ny 2025

nataon'ny Amnesty International Ltd
Peter Benenson House, 1 Easton Street
London WC1X 0DW, UK

Index: AFR 35/0075/2025

Fiteny tany am-boalohany: Anglisy

amnesty.org

Sary: sary nalaina teo amin'ny Tsenavao tsena Toeram-piantsonan'ny fiara fitaterana ao amin'ny kaominina Ambondromamy fariitra Boeny, Avaratra andrefan'i Madagasikara. Hita amin'ny sary ireo olona voatery nifindra monina avy amin'ny foko Antandroy, izay miala ao anaty fiara fitaterana avy any Androy, tonga tamin'ny 30 Novambra 2024, vokatry ny fifindramonina nateraky ny hain-tany.
© Andriamisainamiharintsoa Toky ho an'ny Amnesty International, 2024

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

TONDRO-PEJY

FAMINTINANA	7
LOVAM-PANJANAHAN-TANY FRANTSAY	7
NY FIOVAN'NY TOETRANDRO MANERANTANY IZAY MPAMPITOMBO LOZA	8
FOMBA FANATANTERAHANA NY TATITRA	8
ENY AN-DALANA HO ANY AMIN'NY FARITRA BOENY, ANY AVARATRA	9
AORIAN'NY FAHATONGAVANA ANY AMIN'NY FARITRA BOENY	10
NAPETRAKA TANY AM-PONJA	11
SOSO-KEVITRA	11

FANAFOHEZAN-TENY

TENY	FAMARITANA
CADHP	Charte africaine des droits de l'homme et des peuples (Lalàm-panorenana afrikanina momba ny zon'olombelona sy ny zon'ny vahoaka)
UA	Union africaine (Firaisambe Afrikana)
BNGRC	Bureau national de gestion des risques et des catastrophes (Birao Nasionaly misahana ny Fitantanana Loza sy Tondra-drano)
COP	Conférence des Parties (Fihaonamben'ny firenena mpikambana amin'ny fifanarahana iraisam-pirenena)
PDI	Personnes déplacées internes (Olona nafindra-monina anatin'ny)
OIM	Organisation internationale pour les migrations (Fikambanana Iraisam-pirenena misahana ny Fifindra-monina)
PAN	Plan national d'adaptation (Drafitra nasionaly ho amin'ny fampifanarahana)
PANA	Programme d'action national d'adaptation (Fandaharan'asa nasionaly momba ny fampifanarahana)
CDN	Contribution déterminée au niveau national (Anjara andraikitra nasionaly voafaritra)
ISM	Indice des solutions et de la mobilité (Tondro momba ny vahaolana sy ny fivezivezena)
ONU	Organisation des Nations Unies (Firenena Mikambana)
CCNUCC	Convention-cadre des Nations Unies sur les changements climatiques (Fifanarahan'ny Firenena Mikambana momba ny fiovan'ny toetrandro)

TAHIRIN-TENY

TENY	FAMARITANA
FIFINDRA-MONINA ANATINY	“Ny fihetsiketsehana, fanesorana, na famindrana an-keriny na tsy fidiny olona na vondron’olona iray ao anatin’ny sisintanin’ny fanjakana eken’ny fiarahamonina iraisam-pirenena.” ¹
OLONA NIFINDRA-MONINA ANATINY	“Olona na vondron’olona izay voatery na noterena handositra na hiala amin’ny fonenany na amin’ny toerana nonenany mahazatra, indrindra vokatry na mba hialàna amin’ny fiantraikan’ny ady mitam-piadiana, herisetra miparitaka, fanitsakitsahana zon’olombelona, na loza voajanahary na loza vokatry ny asan’olombelona, nefa tsy miampita ny sisintanin’ny fanjakana eken’ny fiarahamonina iraisam-pirenena.” ²
FIFINDRA-MONINA AN-TERISETRA TSY ARA-DALÀNA	“Anisan’izany ny fifindra-monina vokatry ny herisetra miparitaka na fanitsakitsahana zon’olombelona.” ³
FANDROAHANA AN-KERINY	“Ny fanesorana maharitra na vonjimaika an-keriny ny olona tsirairay, fianakaviana, na fiarahamonina avy amin’ny tranony sy/na ny tany onenany, tsy omena fiarovana ara-dalàna na amin’ny endrika hafa mety sy tsy ahafahana miditra amin’izany fiarovana izany.” ⁴
FAMERENANA AMIN’NY TOERAM-PONENANA	“Ny hoe “famindrana toerana voalahatra” sy ny “famerenana amin’ny toeram-ponenana” dia matetika ampiasaina mitovy hevitra amin’ny literatiora sy fenitra akademika. Ny teny hoe “famerenana amin’ny toeram-ponenana” dia azo adika ho famindrana vondron’olona, kely na lehibe, any amin’ny toerana vaovao izay

¹ Firaisambe Afrikana, Fifanarahana ny Firaisambe Afrikana momba ny fiarovana sy fanampiana ireo olona nafindra monina tao an-taniny ihany (Kampala Convention), natao tamin’ny 23 Oktobra 2009, niditra an-tsehatra tamin’ny 6 Desambra 2012 (antsoina etoana hoe Kampala Convention), Andininy I.

² Kampala Convention, Andininy I(k).

³ Kampala Convention, Andininy I(d).

⁴ Komity avy amin’ny Firenena Mikambana misahana ny zo ara-toekarena, ara-tsosialy ary ara-kolontsaina (CESCR)), Fanamarihana Ankapobeny faha-7: Fandroahana an-keriny, sy ny zo amin’ny fonenana ampy (Andininy faha-11), Fivoriana faha-16, 1997, Antontan-taratasy Firenena Mikambana HRI/GEN/1/Rev.6 pejy 45, andininy faha-4.

TENY	FAMARITANA
	ahafahany mametraka indray ny toerana onenany mahazatra sy manorina indray ny fiainany sy ny fivelomany.” ⁵

⁵ Solontena manokana avy amin’ny Firenena Mikambana misahana ny zon’olombelona an’ireo olona nafindra monina tao an-taniny ihany, **“Famindrana voalahatra ny olona amin’ny toe-javatra misy loza sy ny fiantraikany ratsy avy amin’ny fiovan’ny toetrandro,”** 1 Jolay 2024, Antontan-taratasy Firenena Mikambana A/HRC/56/47, andininy faha-16.

FAMINTINANA

Ity tatitra ity dia mandinika ny fomba nahatonga ny vahoaka Antandroy any atsimon'i Madagasikara ho mora tratan'ny fandroahana vokatry ny haintany, ka voatery mifindra any amin'ny faritra hafa ao amin'ny firenena. Na dia atrehin'i Madagasikara amin'ny ankapobeny aza ny loza mitranga vokatry ny fiovan'ny toetrandro, toy ny fiakaran'ny maripana, ny fihenana'ny rotsak'orana sy ny fikorontanan'ny fotoam-pahavaratra, ny haintany miverimberina, ny tafio-drivotra mahery, ary ny fiakaran'ny ranomasina ; kanefa dia ny haintany maharitra no tena mahazo vahana any amin'ny faritra atsimo, izay misy ny faritra Androy.

Ny fiovan'ny toetrandro, izay ateraky ny firenena manana indostria maro, no nahatonga ny haintany hihamafy sy hitranga matetika. Tamin'ny taona 2018 ka hatramin'ny 2024, manodidina ny 90 000 ny olona avy any atsimon'i Madagasikara, indrindra fa ny vahoaka Antandroy, no voatery nandao ny tanindrazany noho ny mosary nateraky ny haintany, ary nifindra monina tany amin'ny faritra hafa ao amin'ny firenena mba hitady fahavelomana.

Ity tatitra ity dia mifantoka amin'ireo olona nafindra monina tao anatin'ny taona 2017 hatramin'ny 2024, indrindra ireo avy any amin'ny faritra Androy izay nifindra tany amin'ny kaominina Ambondromamy sy Tsaramandroso, ao amin'ny faritra Boeny any avaratra andrefan'i Madagasikara. Mandinika ny fomba nanitsakitsahan'ny fanjakana malagasy ny zon'ny olona hifindra toerana sy hisafidy izay toerana honenany izy. Tsy nanome fitaterana ho an'ireo olona nandositra ny haintany ny fanjakana, ary tsy niantoka ny zo hanana fari-piainana sahaza mandritra ny dia, indrindra amin'ny lafiny sakafo sy trano hialofana.

Matetika, ireo tavela tany Androy dia ankizy mbola kely, sady tsy niaraka tamin'ny ray aman-dreniny, fa notazonin'olona efa zokinjokiny, matetika mihoatra ny 60 taona. Tsy mbola nametraka paikady mazava ny fanjakana, na amin'ny sehatra nasionaly na eo an-toerana, mba hiarovana sy hanampiana ireo olona nafindra monina noho ny haintany.

Noho ny tsy fisian'ny drafitra mazava momba ny famindrana toerana na tany natokana ho an'ireo olona nafindra, dia nisy tamin'ireo Antandroy nafindra monina no nipetraka manodidina ny Valan-javaboarin'i Ankarafantsika. Saingy nanomboka tamin'ny volana aprily ka hatramin'ny jolay 2021, dia noroahina an-keriny izy ireo tamin'ny alalan'ny fepetra nataon'ny fanjakana, ary mbola mikasa hanao fandroahana fanampiny ihany koa ny fanjakana. Ireo hetsika ireo dia fanitsakitsahana ny zo hanana trano fonenana sahaza.

Nisy andrana tamin'ny tetikasa kely natao hanomezana toerana ho an'ireo PDI, anisan'izany ireo noroahina an-keriny, saingy natao tany amin'ny faritra iray ao Boeny izay tsy ahafahan'ny olona mahazo sakafo ampy, rano fisotro madio, fitsaboana, trano hitoerana sy fidiovana, ary tsy nisy koa tany azo volena.

Na dia maro aza ireo fianakaviana nisaraka noho ny fahasarotan'ny saram-pitaterana, dia tsy mbola nisy dingana mazava nataon'ny fanjakana malagasy hanohanana ny fanakambanana indray ny fianakaviana.

LOVAM-PANJANAHAN-TANY FRANTSAY

Ny vahoaka Antandroy any atsimon'i Madagasikara dia efa niaina haintany maharitra hatramin'ny ela. Na izany aza, tamin'ny taona 1930 tany ho any vao tena nanomboka niteraka fifindra-monina arakaraka ny vanim-potoana ny haintany, nandritra ny fanjanahantany frantsay. Nisy politika napetraky ny fanjanahantany izay nahatonga ny fanimbana zavamaniry tena zava-dehibe hoenti-miatrika haintany, dia ilay raketa (*Opuntia monacantha*), izay nanome rano sy sakafo ho an'ny Antandroy tamin'ny fotoanan'ny mosary, ka nahafahan'izy ireo nijanona teo amin'ny tanindrazany fa tsy voatery nifindra monina.

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA

ATAON'NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY ATSIMON'I MADAGASIKARA

Amnesty International

Ity zavamaniry ity, izay nandrakotra manodidina ny 40 000 hektara, dia noterena hovanoina teo anelanelan'ny taona 1924 sy 1929 tamin'ny alalan'ny fampidirana voalavo kely manimba voaova (parasy cochenille) izay naparitaky ny manam-pahefana frantsay tamin'izany.

Rehefa rava ireo fomba fanao nentim-paharazana nataon'ny Antandroy hiatrehana ny haintany maharitra, dia vao mainka niharatsy ny faharefoany manoloana ny mosary nateraky ny haintany. Vokatry'izany, dia lasa niankina bebe kokoa amin'ny asa mora karama nampiasain'ny fanjanahantany tany amin'ny faritra hafa ao amin'ny nosy izy ireo. Ny mosary lehibe voalohany taorian'ny fandranganana ilay raketa dia nitranga tamin'ny taona 1930, raha niteraka krizy ara-pahavelomana ny haintany. Nantsoina hoe kéré izany krizy izany, teny midika hoe “maty noana” amin'ny fitenin'ny Antandroy.

Tany amin'ny distrikan'i Tsihombe, ao amin'ny faritra Androy, dia antsasaky ny mponina no na dia maty na voatery nandositra. Nanomboka teo, ny teny hoe kéré dia lasa mitovy hevitra amin'ny mosary mahery vaika, izay niteraka fifindra-monina arakaraka ny vanim-potoana, nefa lasa maharitra tato anatin'ny taona vitsivitsy, noho ny fiantraikan'ny fiovan'ny toetrandro.

Hatramin'ny nandravana ilay raketa *Opuntia monacantha*, dia efa nisoratra anaty fikarohana ny fisian'ny kéré in-15, ny farany tamin'ny taona 2021. Isaky ny mitranga izany dia an'arivony no voatery mandao an'i Androy.

Tao anatin'ny fifandraisana nataonay tamin'ny governemanta mikasika ny vokatry voalohan'ity tatitra ity, dia tsy nasongadina ny andraikitry ny firenena Frantsay nanomboka tamin'ny vanim-potoana fanjanahantany.

NY FIOVAN'NY TOETRANDRO MANERANTANY IZAY MPAMPITOMBO LOZA

Ny fandravana ny raketa *Opuntia monacantha* dia anisan'ny nanampy tamin'ny fanamafisana ny faharefoan'ny vahoaka Antandroy manoloana ny haintany. Tao anatin'ny taona vitsivitsy, ny fanjakana malagasy sy ny mpahay siansa dia namatotra izany amin'ny fiovan'ny toetrandro maneran-tany. Raha niompana tamin'ny fanadihadiana ny hamandoan'ny tany noho ny tsy fahampian'ny orana sy ny hafanana be, dia nahita ireo mpikaroka fa ny haintany niseho tany atsimon'i Madagasikara teo anelanelan'ny 2017 sy 2022 dia mety ho in-15 hiseho kokoa noho ny fiantraikan'ny fiovan'ny toetrandro. Ireo fepetra ireo dia antenaina fa mbola hihamafy amin'ny taona ho avy.

Ny fifindra-monina nataon'ny Antandroy avy any atsimon'i Madagasikara dia vokatry ny antony maro samihafa. Anisan'izany ny haintany, izay loza voajanahary efa fahita tao amin'ilay faritra, ary koa ny fiovan'ny toetrandro maneran-tany izay nampitombo ny herin'ny fiantraikany. Ankoatra izany, ny fepetra fiainana tena henjana, toy ny fahasarotan'ny fidirana amin'ny rano, ny fanabeazana, ny fitsaboana, ny tany azo volena ary ny tsena, no tena nanosika ny olona hifindra amin'ny fomba betsaka mankany amin'ny faritra hafa ao amin'ny firenena.

Ny angon-drakitra avy amin'ny Fikambanana Iraisam-pirenena misahana ny Fifindra-monina (OIM) tamin'ny taona 2018, 2022 ary 2023 dia manambara fa olona mihoatra ny 90 000 no nafindra monina avy any atsimon'i Madagasikara. Ity tranga ity dia manamarika fiovana amin'ny fomba nentim-paharazana nifindrafindra toerana nataon'ny Antandroy manoloana ny haintany.

Tamin'ny lasa, dia lehilahy tanora ihany no nanao fifindra-monina arakaraka ny vanim-potoana mba hiatrehana ny mosary sy hahazoana vola, indrindra mba hividiana omby zebu, izay singa lehibe amin'ny kolontsaina Antandroy. Amin'izao fotoana izao, araka ny tatitra ny OIM, dia mbola lehilahy ihany no mandeha voalohany mba hitady asa na tany any amin'ny toerana alehany, ary mandefa vola any an-trano ho an'ny fianakaviany. Raha mahita vintana tsara dia miverina maka ny fianakaviany, izay mahatonga ny fifindra-monina ho tsy vonjimaika intsony fa ho maharitra, lasa paikady hiatrehana ny zava-tsarotra.

Nisy koa vehivavy tsy manambady izay nandositra irery noho ny voka-dratsin'ny haintany.

FOMBA FANATANTERAHANA NY TATITRA

Ao anatin'ity tatitra ity, Amnesty International dia mandinika ny fifindra-monina anaty firenena nataon'ny vondron'olona Antandroy izay nandositra ny mosary nateraky ny haintany tany amin'ny faritra Androy, any atsimon'i Madagasikara, ary nandeha nankany amin'ny faritra Boeny, any avaratr'i Madagasikara,

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA

ATAON'NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY ATSIMON'I MADAGASIKARA

Amnesty International

manodidina ny 1,500 km miala amin'ny fiaviany. Ankehitriny ireo olona ireo, dia nipetraka amin'ireo tanàna manodidina ny Valan-javaboarin'i Ankarafantsika.

Tamin'ny ankapobeny, Amnesty International dia niresaka tamin'olona 122 avy amin'ny Antandroy izay nafindra monina noho ny haintany, tamin'ny alalan'ny dinika anaty vondrona sy resadresaka manokana. Ireo dinika anaty vondrona dia nisy olona farafahakeliny 82, izay ankamaroany dia tonga tao Boeny nanomboka tamin'ny taona 2017 na taorian'izay. Tamin'ireo olona 40 niresahana manokana, dia dimy monja no efa tonga talohan'ny 2017. Ireo olona nifampiresahana dia avy amin'ny tanàna enina manodidina ny Valan-javaboary Nasionalin'i Ankarafantsika izay notsidihan'i Amnesty International, ary koa avy amin'ny foiben'ny fiantsonan'ny taksibrosy lehibe izay matetika andehanan'ireo olona nafindra-monina anatin'ny (PDI). Tena zava-dehibe tamin'ny fanadihadiana nataonay ny taona 2017, satria io no taona voalohany ahitana porofo ara-tsiantifika fa mifandray amin'ny fiovan'ny toetrandro maneran-tany ny haintany tany any atsimon'i Madagasikara. Amnesty International koa dia nanao resadresaka fanampiny miisa 34 niaraka tamin'ireo mpandray anjara hafa, toy ny manampahefana ao amin'ny fanjakana, solontenan'ny fikambanana eo an-toerana sy iraisam-pirenena, ary manam-pahaizana avy amin'ny tontolon'ny akademika. Nitambatra izany ka nahatratra 156 ireo olona niresahanay. Tsy namaly ihany koa ny governemanta momba ny anjara andraikitr'i Frantsa amin'ny fahalemena sedrain'ny vahoaka Antandroy noho ny haintany.

Nandinika ihany koa izahay ireo fikarohana ara-tsiantifika momba ny fomba fifindra-monina nentim-paharazana tany atsimon'i Madagasikara, boky sy lahatsoratra momba ny fifindra-monina mifandray amin'ny fiovan'ny toetrandro, ary fanadihadiana ara-tsiantifika momba ny antony mifanindran-dàlana niteraka haintany tao amin'ny faritra Androy. Nitady fanazavana avy amin'ny manampahaizana ao amin'ny World Weather Attribution izahay. Amnesty International koa dia nangona sary sy lahatsary ary nanararaotra ny sarin-tany avy amin'ny zanabolana mba hanamafisana ny zava-misy sasany voarakitra ao amin'ny tatitra.

ENY AN-DALANA HO ANY AMIN'NY FARITRA BOENY, ANY AVARATRA

Amnesty International dia nahita fa nanitsakitsaka ny zon'ny olona hifindra malalaka sy hisafidy toerana honenana ao anatin'ny sisintany nasionaly ny fanjakana malagasy, araka ny voalazan'ny Charte africaine des droits de l'homme et des peuples (Lalàm-panorenana afrikanina momba ny zon'olombelona sy ny zon'ny vahoaka) sy ireo fifanarahana iraisam-pirenena izay nankatoavin'i Madagasikara.

Tsy mbola nametraka paikady mazava na amin'ny sehatra nasionaly na eo an-toerana ny fanjakana mba hiarovana sy hanohanana ireo vondrom-piarahamonina Antandroy nafindra monina noho ny haintany. Vokatry izany, an'arivony ireo olona tsy nahazo fiarovana mahomby amin'ny zony maha-olona, indrindra amin'ny lafiny fitaterana, fanakambanana indray ny fianakaviana, ary fametrahana amin'ny toerana vaovao.

Madagasikara dia anisan'ireo firenena marefo indrindra manoloana ny fiovan'ny toetrandro, nefa manana andraikitra kely indrindra amin'ny nahatonga izany. Ireo firenena manankarena kokoa, indrindra ireo izay tena tompon'andraikitra amin'ny fiovan'ny toetrandro, dia tsy maintsy manohana an'i Madagasikara amin'ny alalan'ny vola ampy, teknolojia ary fanamafisana fahaiza-manao, mba hahafahan'ny firenena manaja, miaro ary manatanteraka ny zon'ireo Antandroy nafindra monina.

Mba hahafahana manokatra lalana ho amin'ny fanohanana toy izany, dia ilaina ny fanangonan'ny fanjakana malagasy angon-drakitra mazava momba ny filàna ara-zon'olombelona an'ireo Antandroy nafindra monina noho ny haintany, araka izay azo refesina. Tokony hampidirina ao anatin'ny fangatahana ofisialy izany angon-drakitra izany, miaraka amin'ny fitakiana famatsiam-bola ampy, teknolojia ary fanamafisana fahaiza-manao avy amin'ireo firenena manankarena sy mpandoto ara-tantara.

Na izany aza, tsy mbola nataon'ny fanjakana izany, araka ny hita ao anatin'ny paikady nasionaly hiadiana amin'ny fiantraikan'ny fiovan'ny toetrandro, dia ny Contribution Déterminée au niveau National (CDN) sy ny Plan National d'Adaptation (PNA). Ireo CDN sy PNA ireo dia fanombanana mifanaraka amin'ny Fifanarahana fototra an'ny Firenena Mikambana momba ny Fiovan'ny Toetrandro sy ny Fifanarahana tao Paris, ary afaka ampiasain'ny firenena ambany fidiram-bola toa an'i Madagasikara hanamarinana sy hanamafisana ny fitakiana famatsiam-bola ho an'ny zon'ireo olona nafindra monina noho ny fiovan'ny toetrandro ao anatin'ny sisintanin'ny firenena.

Amnesty International dia nahita fa tsy nanome fitaterana maimaim-poana na mora vidy ho an'ireo Antandroy nafindra monina noho ny mosary nateraky ny haintany ny fanjakana malagasy, ary tsy nisy fepetra natao hanomezana sakafo sy fialofana fototra mandritra ny dia avy any Androy mankany Boeny, na dia

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA

ATAON'NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY ATSIMON'I MADAGASIKARA

Amnesty International

tokony hanatanteraka izany aza ny fanjakana araka ny zon'ny olona hifindra sy hisafidy toerana honenana ao anatin'ny sisintany nasionaly.

Betsaka tamin'ireo niresaka taminay no nilaza fa tsy nahalao ny saran-dalana ka voatery nangataka vola, nivarotra fananana, nijanona imbetsaka hanao asa an-tselika, na niankina tamin'ny vola nalefan'ny havana efa nifindra tany aloha. Nisy fianakaviana maro nijanona tany an-dalana nandritra ny andro maro, herinandro, na volana mihitsy, ary tsy nanana afa-tsy ny lanitra ho trano fatoriana, na teny an-tsena, na tany an'ala. Nisy fianakaviana iray nandeha nandritra ny volana maromaro niaraka tamin'ny ankizy 4 taona monja. Ny fijanonana lava indrindra voarakitra dia naharitra efatra volana, ary ny fotoana lava indrindra nataon'olona an-tongotra noho ny tsy fahafahana nandoa saran-dalana dia 40 andro.

Ny saran-dalana dia nifandanjana teo anelanelan'ny 120 000 sy 250 000 Ariary isaky ny olona (eo amin'ny 27 ka hatramin'ny 57 dolara amerikana), miankina amin'ny toerana niaingana sy raha tafiditra ao anatin'izany ny sakafo na tsia. Ho an'ny olona maro, dia saran-dalana tsy zakany izany. Ho an'ireo afaka mandoa izany, ny dia mivantana amin'ny fiara fitateram-bahoaka dia mety haharitra 3 na 4 andro.

Fantatray tamin'ny resadresaka fa “izay matanjaka sy mahavita miasa no afaka miala. Ireo izay manana ankizy, na marefo, dia mijanona. Raha voatery hiala ny vehivavy iray, dia avela amin'ny olona zokinjokiny any an-tanàna ny ankizy.”

Amnesty International dia nametraka an-tsoratra ireo loza mitatao amin'ny fanararaotana mandritra ny dia. Vehivavy iray antsoina hoe Lia no nilaza taminay fa voatery nifampiraharaha tamin'ny mpamily fiara ka noterena hanakalo firaisana ara-nofo mba hahazoany toerana hipetrahana tao anaty fiara.

Masoandro kosa nilaza hoe: “Nifampiraharaha tamin'ny mpamily aho. Ho setrin'izany, dia nampiasa ny zanako lahy izy ho mpitondra omby nandritra ny herintaona, ary ny trosa dia 220 000 Ariary (eo amin'ny 50 dolara amerikana). Tsy nanan-tsafidy ny zanako satria efa nampitahorin'ilay mpamily izahay hoe ho ampidininy am-ponja raha tsy voalao ny trosa. Hoy ilay mpamily: ‘Raha tsy mandoa vola ianareo dia hampiana zana-bola izany. Raha manaiky ianareo, dia hiasa ho ahy ny zanakao mandritra ny herintaona any Ambatoboeny.’”

AORIAN'NY FAHATONGAVANA ANY AMIN'NY FARITRA BOENY

Zava-dehibe ho an'ireo Antandroy nifindra toerana ny fahazoana tany fambolena mba hahazoana sakafo. Tsy mahagaga izany satria fiainana ara-pambolena sy fiompiana omby no maha-toetran'ny fiainany nandritra ny taranaka maro. Tsy nisy rafitra fanohanana toy ny fandaharan'asa fametrahana olona vaovao tao Boeny, ka an'arivony no nipetraka tao anaty ala voaaro na manodidina azy, izay niteraka fiantraikany ratsy lehibe tamin'ny fiarovana ny harena voajanahary noho ny tsy fiarovana sy fanampiana ny olona nifindra toerana noho ny haintany.

Tamin'ny volana aprily hatramin'ny jolay 2021, nandroaka an-keriny ireo fianakaviana ny manampahefana Malagasy tamin'ny faritra iray natsangana ho toy ny faritra fambolena hazo vaovao manamorona ny Valan-javaboarin'i Ankarafantsika, ka nandika ny zon'izy ireo ho amin'ny trano fonenana sahaza noho ny tsy fanarahana ny fenitra iraisam-pirenena momba ny fandroahana. Tsy nomena fampandrenesana mialoha, tsy nanana fanampiana ara-dalàna, ary tsy afaka nanao fitoriana hanohitra ny fanesorana izy ireo. Navelan'ny fanjakana ho tsy manan-tanàna izy ireo ary mora tohina amin'ny fandroahana hafa.

Betro, vehivavy 28 taona, dia gaga nandritra ny fandroahana tamin'ny volana jolay 2021, nilaza ny fomba nifandonan'ny zandary tamin'ny fiangonana izay nikolokoloany tao amin'ny tanànany: “tamin'izany fotoana izany, tamin'ny fahatahorana nahitako azy ireo, dia niteraka aho ary avy eo nandositra [efa volana faha-sivy nikarakarana]. Tsy mbola voatetika akory ny tadin'ny kitrokely... Tsy nisy fanampiana velively. Tsy nanao na inona na inona ny fanjakana... Ny nataon'izy ireo dia ny nanagadrana olona sy naniraka azy ireo ho any Mahajanga [renivohitry ny faritra Boeny]. Ny nataony fotsiny dia ny nandroaka anay.”

Betsaka no natory teo ambanin'ny hazo jujuba sy lamba fefy moka, eo ambanin'ny lanitra misokatra na tao anaty lavaka tany, nandritra ny andro sy herinandro maro. Tao anatin'ny tanàna telo monja amin'ireo fito izay voakasiky ny fandroahana tamin'ny 2021, mihoatra ny 222 trano lay izay nisy olona mihoatra ny 1.554 no rava na nandoroina. Tsy nisy toerana hafa haleha intsony, ka niverina namboly sy niompy omby tany anaty ala izay efa nofoanan'ny manampahefana tamin'ny teo aloha ireo voaroaka. Nankatoavin'ny manampahefana fa nahafantatra izany izy ireo, ary nilaza tamin'ny Amnesty International fa hisy fandroahana hafa ho avy hatrany.

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA

ATAON'NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY ATSIMON'I MADAGASIKARA

Amnesty International

NAPETRAKA TANY AM-PONJA

Araka ny fanazavan'ny Governoran'i Boeny, manodidina ny 100 ny olona nafindra monina (PDI) tonga ao amin'ny faritra Boeny isan-kerinandro. Na izany aza, ny hany fepetra nataon'ny manampahefana eo an-toerana mba hanohanana ireo PDI dia ny fanorenana toerana famindrana olona tamin'ny taona 2023, izay afaka mandray tokantrano 33 monja.

Nitsidika indroa ny toerana fametrahana olona vaovao ny Amnesty International, tamin'ny volana jolay sy desambra 2024. Tsy mahafeno ny fenitra momba ny fari-piainana sahaza araka ny Torolàlana Iraisam-pirenena momba ny Fifindramonina Anaty Firenena izy io. Araka ireo fenitra ireo, farafahakeliny, na inona na inona toe-javatra misy, ary tsy misy fanavakavahana, dia tokony hanome ireo olona nafindra toerana ny manampahefana tompon'andraikitra, ary hiantoka ny fidirana azo antoka amin'ny sakafo ilaina sy rano fisotro madio, trano fialofana sy fonenana fototra, fitafiana sahaza, ary ireo serivisy ara-pahasalamana sy fanadiovana ilaina. Ny toerana dia ahitana trano kely mirefy 5 metatra toradroa fotsiny, misy rindrina misy lavaka izay mandray orana, rivotra, ary hafanana. Mandritra ny fotoam-pahavaratra (manomboka desambra ka hatramin'ny aprily isaky ny taona), miakatra be ny Reniranon'i Kamoro manodidina ny toerana, ka ahitana atody amin'ny rano feno ampondra, ary manapaka ny fidirana amin'ireo serivisy ilaina toy ny tsena, fivarotam-panafody, hopitaly, sekoly ary biraon'ny polisy, ary miteraka loza mety hahafaty. Lehilahy iray maty natsindry ampondra ary lehilahy iray nilentika tao anaty rano tamin'ny taona 2023, raha niezaka niampita ny renirano. Vokatry ny fahasaratana amin'ny fialàna amin'ny toerana mandritra ny fotoam-pahavaratra indrindra, dia tena voakasiky ny vehivavy sy ny ankizy indrindra.

Na dia misy tany banga manodidina ny toerana fametrahana aza, dia nilaza tamin'ny Amnesty International ny mponina fa tsy azo hambolena io tany io. Voafetra ny fahazoana sakafo sy rano. Tahaka ny hoe fonja misokatra mandritra ny fotoam-pahavaratra ilay toerana. Tamin'ny volana janoary 2025, nisy zaza vao teraka, Anakaondry, maty rehefa tsy afaka nisotro nono intsony ny reniny izay malemy noho ny hanoanana sy ny hanoanana. Tsy miasa ny lavadrano ao amin'ny toerana na dia efa nisy drafitra avy amin'ny fanjakana hanorina enina aza, izay manampy trotoka ny olan'ny fahadiovana. Araka ny fanazavan'i Fidirano, mponina ao, ohatra: "Nasain'izy ireo nandavaka ny fanaovanay maloto izahay, anefa ny laharam-pahamehena dia ny sakafo... Mifindra any anaty voly ny olona. Mahakivy izany toe-javatra izany; misy lalitra be manodidina ary manindrona anay."

Tamin'ny volana janoary 2025, nahatsikaritra ny Amnesty International fa nisy vehivavy telo bevohoka, reny 14 misotro nono ary ankizy manodidina ny 84 tao amin'ny toerana, ary amin'izao toe-javatra izao dia misy loza lehibe amin'ny fahasalamany sy ny fiarovany.

SOSO-KEVITRA

Anisan'ny soso-kevitra hafa, manentana mafy ny Fanjakana Malagasy ny Amnesty International mba hanangana haingana sy feno drafitra nasionaly sy eo an-toerana hiatrehana ny olan'ny famindrana toerana vokatry ny haintany. Tokony hasongadina ao anatin'ireo drafitra ireo ny zon'olombelona ho an'ireo Antandroy nafindra toerana ary hasiana kajy ara-bola raha azo atao. Ireo filàna ireo dia ahitana ny fidirana amin'ny fitaterana, sakafo, rano, fanadiovana, fialofana, ary fiarovana manokana.

Tokony hatao haingana, feno, tsy miankina, tsy mitanila, mangarahara ary mahomby ny fanadihadiana momba ny fandroahana an-keriny tamin'ny taona 2021, hanasaziana ireo ahiahiana ho tompon'andraikitra ary hanomezana fahafahana mahazo fitsarana sy fepetra mahomby ho an'ireo niharam-boina. Amin'izany toe-javatra izany, tokony fafana ny didy fandroahana ny 20 avrily 2021 ary fafana na ahitsy mifanaraka amin'ny fenitra iraisam-pirenena momba ny zon'olombelona ny Didim-panjakana laharana 60-127 tamin'ny 1960 izay iankinan'ny didy fandroahana.

Tsy tokony antenaina hatrika irery ny krizin'ny fifindra-monina vokatry ny haintany mifandray amin'ny fiovan'ny toetrandro i Madagasikara, indrindra raha jerena ireo andraikitra ara-tantara tsy mbola noraisina an-tanana, izay ananan'i Frantsa sy ireo firenena manankarena hafa tompon'andraikitra amin'ny fiovan'ny toetrandro. I Frantsa, manokana, dia tsy maintsy miatrika ny anjara andraikiny ara-tantara amin'ny fanamafisana ny faharefoan'ny vahoaka Antandroy manoloana ny fifindra-monina.

Tokony handray andraikitra mialoha ny fikambanana isam-paritra toy ny Southern African Development Community (SADC) sy ny Vondrona Afrikana (AU), miaraka amin'ny rafi-pirenena sy iraisam-pirenena ao amin'ny Firenena Mikambana, ireo sehatra sy masoivoho ary ny fikambanana mpanao asa soa, mba hanampy an'i Madagasikara hiantoka ny fiarovana sy fanatanterahana ny zon'ny Antandroy nafindra toerana noho ny haintany momba ny zo amin'ny fahafahana mivezivezy sy misafidy fonenana ao anatin'ny sisintany nasionaly, trano fonenana sahaza, ary fari-piainana mendrika.

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA

ATAON'NY VAHOAKA ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY ATSIMON'I MADAGASIKARA

Amnesty International

**AMNESTY INTERNATIONAL DIA
HETSIKA MANERAN-TANY
MIARO NY ZON'OLOMBELONA.
REHEFA MISY TSY RARINY
MITRANGA
AMIN'NY OLONA IRAY,
DIA MISY FIANTRAIKANY
AMIN'NY REHETRA IZANY.**

MIFANDRAISA AMINAY

contactus@amnesty.org

+44 (0)20 7413 5500

MIDIRA AMIN'NY RESAKA

www.facebook.com/amnesty

@Amnesty

'IZANY FIJALIANA IZANY DIA

MANENJIKA AHY NA DIA ATY AZA'

**NY TOLONA HO AN'NY ZON'OLONOMBELONA ATAON'NY VAHOAKA
ANTANDROY NIFINDRA MONINA NOHO NY FIOVAN'NY TOETRANDRO ANY
ATSIMON'I MADAGASIKARA**

Ity tatitra ity dia mandinika ny fifindra-monina vokatry ny fiovan'ny toetrandro nataon'ny vondrona Antandroy avy any amin'ny faritra Androy, atsimon'i Madagasikara, ho any amin'ny faritra Boeny, 1 500 km any avaratra. Ny haintany, anisan'ny loza ara-toetrandro lehibe indrindra eto amin'ny nosy, dia nanosika an'arivony handositra ny mosary.

Tsy nametraka drafitra nasionaly hiarovana sy hanohanana ireo olona nafindra monina noho ny haintany ny fanjakana malagasy, ka nanitsakitsaka ny zon'izy ireo hifindra sy hisafidy toerana honenana, hanana trano sy fari-piainana sahaza, araka ny lalàna iraisam-pirenena sy afrikana.

Tsy nahazo fanohanana fototra ireo Antandroy nandritra ny diany, indrindra amin'ny lafiny fitaterana, sakafo, fialofana, fanakambanana ny fianakaviana, sy fametrahana maharitra. Maro no nipetraka anaty ala arovana, ka niteraka fiantraikany ratsy amin'ny fiarovana ny zava-boahary. Fa tsy fanampiana, dia fandroahana an-keriny no nataon'ny manampahefana, tsy nisy vahaolana sahaza natolotra.

Ny toerana andrana famindrana natsangana tamin'ny 2023 dia tsy nahafeno fepetra. Any anaty toerana lavitra tsy misy tolotra fototra izy io, ary amin'ny vanim-potoanan'ny orana dia tapaka tanteraka amin'ny sisa amin'ny faritra noho ny fiakaran'ny reniranon'i Kamoro, izay manodidina ilay toerana amin'ny rano misy bibilava, ka mametra ny fidirana amin'ny sakafo, rano, sy tolotra, ary mampiditra ireo olona amin'ny toe-javatra mitovitovy amin'ny fonja misokatra.